

Sven Hedén:

Peščeni vihar v mongolski puščavi

Novembarski večer. Začel je pihati zapadni veter in slutili smo, da se pripravlja vihar. Vso noč je zavijalo okrog šotorov in naslednji dan ob devetih zjutraj so začela plesati po zraku peščena zrnca. Larson je pritekel k mojemu šotoru in me poklical: "Pridi ven in ozri se na zgrad!" Od tam se bliža peščeni vihar kakor bi se pomikal proti nam debel zid.

Pogled me je resnično pretresel in spreletel me je groza. Mirijade drobnih peščenih zrnec so zatemnile nebo. Mento je planil v moj šotor, da bi privezal dimnik z vrvo za dva težka zaboja. Vali smo si bili svesti, da se bliža težka ura in da se bo treba boriti z viharjem za vse, kar se premika — in premično je bilo vendar vse, kar je imela naša karavana na potu.

Napotiti se v takem viharju dalje, bi pomenilo izpostaviti življenje gotovemu poginu. V takih okoliščinah je prodiranje težje nego v vodi. Proti viharju ne moreš hoditi; če pa greš z njim, se moraš nagniti v kotu 30 stopinj proti vetru, ki te pritiska. Vendar jedva misliš na to, da bi moral korakal v takem položaju; in če vzdrži takšen poskus

mož, ga ne vzdrže kamele. Živali in tovari na njih so za veter takšne zapreke, da se veter lovi zanje in ustavlja ob njih; potovanje je torej dvakrat naporno. Če zaloti takšen vihar karavana na potu, jo v nekaj dneh uniči. Uposluševajoč te stvarne razloge, smo sklenili počakati v taborišču št. LXV., ki nam je nudilo vsaj toliko zaščite, ker smo bili v njem preskrbljeni z vodo, čeprav je bila paša za kamele prav alaba.

Ta vihar je bil nedvomno najsilovitejši izmed vseh, kar smo jih doživeli. Brzel je z naglico 30 m. na sekundo. Bili smo kakor oblekani ali zatpani. Ob stene mojeg šotora niso deževala samo peščena zrnca in oblaki prahu — po njih je udarjalo tudi drobno kamenje, ki me je spominjalo na bobneči ogenj na fronti. Stena, ki je bila najbolj izpostavljena viharju, se je jela vdajati. Stebri, ki so jo držali pokonci, so popadali drug za drugim na tla. Vse to me ni spravilo z mesta. Sedel sem mirno pod streho in sem pisal opazke v dnevnik.

V Larsonovem šotoru je bilo zelo veselo. Igral se je bridge in igra so prekinjale salve zvončnega smeha. Profesor Siu in drugi Kitajci se niso pokazali ves dan. Zvečer, ko mi je prinesel Larson večerjo, dobrega začimljeno z mongolskim peskom, sem prosil, naj pridejo vsi Evropejci

v moj šotor. Peč mi je namreč gorela in žarela, luč pa je razlivala prijetno svetlobo naokoli.

Vihar je divjal vso noč. Zjutraj je dosegel še večjo silovitost in bila je podobna kakor da noče odnehati. Širok puščave ni bilo nikjer žive duše. Vse se je stiskalo pod platno, celo trdni Mongoli. Tla so pa izgledala, kakor bi jih pomel pošasten pometač z jekleno metlo. Po zraku so švigali svetli repli kometov in peščenih zrnec. In vse povsod so bile brazde. Skušal sem hoditi po njih in sem moral ugotoviti, da me navdaja pri hoji velik občutek neizgurnosti. Nisem namreč vedel, ali se majem jaz, ali zemlja pod mano. Tako je bilo, ko sem korakal nekaj časa v smeri viharja. Ko sem se pa obrnil, so mi začela deževati v obraz ostru, drobna zrnca.

Malo pred začetkom viharja je minila naša taborišča karavana s potniki. Sedeli so v visokih pletenih stoli na hrbtih kamel. Bogve kje jih je zalotil vihar in kako se jim je godilo v peščeni meteku? Če se niso takoj ustavili, ne bi hotel menjati z njimi.

Vihar v puščavi ustvarja v človeku in okrog njega neko čudno razpoloženje. Od vseh strani vleče, da se hoče taborišče podreti, šotori pa raztrgati. Posledica tega je, da nima nobene prave volje do dela. Tudi jaz sem

največ hodil okrog šotorov in gledal, kako se veter igra s težkimi kovčgi, ki so bili trdno povezani, da jih ni vzela burja. Oborožili smo se z največjo metro potrpežljivosti, zakaj edino ta nam je nekaj pomagala; vse drugo ni zaleglo nič.

V Larsonov šotor je naneslo toliko peska, da bi človek lahko izginil v njem. Sonce se nam je akirilo, svetloba se je porazgubila kakor da nam ni potrebnosti in ko smo se začeli posvetovati, kaj naj ukrenemo, smo nenadoma zašli klice na pomoč. Kaj se je zgodilo? Vihar je dvignil neki šotor in ga je hotel odnesti. Kline je izruval iz tal, da je plahta viharja po zraku. V tem obupnem klicanju na pomoč pa je stopil na plan kinooperator Lieberenz, ki je začel prizer filmati. Njegova pripravljenost, da napravi iz katastrofe kupčijo, nas je spravila v židano voljo. V šotoru samem pa je bilo res neprijetno. Možje, ki so sedeli v njem, so se obupno borili proti viharju in so se držali za svoje zaboje, da ne bi odrčali oni ali zaboji v zrak. In razvil se nam je ne prizor, ampak papir! Sto metrov dolg zavitek papirja se je razgrnil v vsej svoji dolžini. Tako razprostrtega ga nismo videli ne prej ne pozneje.

Ponoči je padla temperatura na sedem stopinj pod ničlo. Vihar se je nekoliko unesel, vendar še ni nastopila ugodna ura za na pot. Počakali smo še nekoliko. Potem smo jo udarili proti severozahodu in smo srečali majhno karavano. Vodil jo je Norin, s katerim sta potovala Bergman in v. Marchall. Dogovorili smo se, da bomo nekaj dni nadaljevali potovanje skupno in da bomo kartografirali potem vsak od svoje strani gorovje, ki ga imenujejo Mongoli "Sinje gore." Gorovje je dobilo svoje ime pač po tem, ker se vlečejo vršci v neskočni vrsti in se vidijo v daljavi kakor niz sinjih biserov.

Prehodili smo šest kilometrov in smo se na novo utaborili. Pokrajina je bila nepopisno pusta. Živali niso imele paše, mi pa ne vode. K sreči smo po prinesli za prvo silo s seboj.

Zvečer je bil skupen sestanek, na katerem smo se posvetovali glede nadaljnjega prodiranja. Norin, Bergman in v. Marchall so prišli iz svojega taborišča k nam, ki smo bili od njih oddaljeni sto metrov. Med posvetovanjem pa se je bilo znočilo in ker še ni vzšel mesec, je bila tema tako globoka, da ni mogla trojica najti poti nazaj v taborišče. Vrniti so se morali zopet k našemu ognju, kjer smo jim posodili žepno žarnico, ki jim je pomagala najti pot pod domačo streho.

16. novembra zjutraj nismo nikjer dobili vode. Ker je padlo živo srebro deset stopinj pod ničlo, se tudi ni nihče pritoževal, da se ne more umiti.

Zrak je bil miren. Odrinili smo naprej, v severno smer. Mongoli, ki so jahali na kamelah spredaj, so peli, žvižgali in se razgovarjali. Človek, ki ni nikoli videl puščave, ne ve, kaj se pravi imeti okoli sebe tako čvrstjačo družbo. Taka okoličina napravi iz tebe drugega človeka.

V teh krajih naletiš pogosto na okostnjake kamel. Danes smo n. pr. našli dva. Imamo vtis, da je promet skozi te kraje precej šibek. Še redkejši pa so spominski kamni, katere postavljajo Mongoli duhovom svojih pokojnikov. Časih so se ti kamni kar izgrubili — in dojmilo nas je, da se oddaljujemo od mongolskega sveta. Na zapadni strani puščave smo se ustopili na sveta tla preroka.

Pokrajina našega taborišča št. LVI. je bila prav tako pusta kakor naša zadnja postaja, samo s to razliko, da smo imeli sedaj nekaj več goriva kakor prej.

Dne 17. novembra smo odrinili v dveh skupinah. Larson je šel na pot ob pol sedmih, jaz pa ob pol osmih zjutraj. Sledili smo severni praveci. Pihal je oster severni veter in karavano je tako težilo, da so vsi treskali z rokami in hukali, da bi si jih ogreli. Jaz pa sem moral risati zemljepisno karto ne glede na mrz in čeprav so mi roke časih kar otrpnile od mraza.

Jezdili smo med griči in ko smo jih premerili, smo prišli zopet na ravnino. Kmalu smo trčili na mejnike Mongolije. Prišlo mi je na misel, da bi lahko nevede prekoračili meje republike. Še tega bi se manjkalo, da bi nas jeli nadlegovati mongolski jezdec vadi prekoračenja meje!

Zavel je veter od severozapada. Kamele so se začele šibiti od utrujenosti. Kako mi je odleglo, ko sem v daljavi videl dim, ki se je dvigal kvišku in oznanjal naše novo taborišče. Pospešili smo pot in ko smo prišli na mesto, smo planili k ognju. Mrzlo je namreč postalo tako, da se ni dalo več potovati dalje.

Termometer je ponoči padel na 8.2 pod ničlo. Naslednji dan pa je vzšlo veličastno sonce. Od zehoda je pihljala hladna sapica, na severozahodu pa je bilo nebo pokrito z oblaki. Tu smo se posločili od Norina, Bergmana in Marchalla ter male antilope, katero je zadnje imenovanil vodil s seboj. Norin se je napotil dalje proti Taagan-Bogdout, mi pa smo še nekaj časa ostali pod gorami.

Pokloni zakoncev.
— Mislim, da je lazil za teboj Bedak, predno sva se vzela.
— Seveda.
— Zakaj ga pa nisi vzela?
— Saj sem ga.

Varčni letoviharji.
— Ali ste si ogledali okolico letovišča in hodili na izprehod?
— Ne, sedela sva z žensko vedno doma.
— Zakaj pa?
— Še tega bi bilo treba, da bi ne izrabila sobe, za katero sva plačevala \$5 dnevno.

Sovražnik mineralne vode.
— Gospod dvorni svetnik, pojedete v Rogaško Slatino?
— Toda, milostiva, ne pozabite, da iz principa ne pijem mineralne vode.
— Zakaj pa ne?
— Zdravnik mi je dejal, da imam železno naravo, pa se bojim, da mi ne bi zarjavela.

OGLAS
Prodaja se lepo urejen Rooming House, 50 sob. Dobro opremljen. Rent je \$212 mesečno. Tri leta Lease. Cena je samo \$1800. Oglasite se na Rm. House prop., 18 N. Ave. st., Chicago, Ill.
(Adv.)

Agitirajte za "Prosveto!"

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite
Ist Prosveta vsak dan, za eno leto in knjige AMERIŠKI SLOVENCI, vredne \$5.00—ako nam pošljete brez odbitka svoto \$7.50.
Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$7.50.
Te valje za člane S. N. P. J. za vsa stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$3.00.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednost za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa ZAJEDALICE in HREBENICO in INFORMATOR ali nam pošljete svoto \$4.00. Ne člani pošljete \$4.00. Ali pa za \$3.00 pol leta Ist Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Ne člani \$3.00.

Te valje za stare in nove naročnike. Vsi nam pošljite celo svoto brez odbitka. Dene in naročila pošljite na upravnništvo na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime

Naslov

Država

Pošljam \$.....

PRIPOROČA SE

da svoje prihranke redno vlagate pri nas. Mi bomo skrbeli za varnost vaših vlog, kar bo nekega dne zelo velike koristi za vas.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 Blue Island Ave. Chicago, Ill.
OTTO KASPAR, predsednik

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

Aleksander Dumas:

VOLKODLAK

Za "Prosveto" prevel — A. Š.

Menda ni potrebno povedati, da čim je prišel Thibault govoriti ta monolog, se je arnjak obrnil ter takoj zatem izginil v gošči. Thibault se je spet zatopil v svoje delo, ko je nenadoma začul surov glas, ki mu je zaklical:

— Hej, ti, malopridnež!

Bil je baron, ki je prijel h koči, kjer je videl svoje pse, ki so se tamkaj ustavili ter mahali z repi.

— Hej, ti, pridnič! — je ponovil baron, — ali si videl zver?

V baronovem obnašanju in izpraševanju je moral biti vsekakor nekaj, kar ni prišlo našemu filozofsko navdahnjenemu čevljarju, zakaj, kljub temu, da je zelo dobro vedel, zakaj gre, je odgovoril: — Kakšno zver?

— Strela bošja! Srnjaka, ki ga lovimo! Moral je dirjati mimo tvoje bajte in ti bi ga bil moral videti! V katero smer je šel? Govori, malopridnež, ali pa ti jih namečem s tem-le jermenom!

— Hudič te vzemi, prokleti vamp! — je kiel čevljar sam pri sebi.

In nato glasno, s izborni gesto nedolžne priprostosti: — O, da, videl sem ga!

— Srnjaka? Z lepim rogovjem?

I, kajpak, srnjaka z lepim rogovjem. Seveda, videl sem ga tako natančno, kakor vidim zdaj vas, plemeniti gospod.

— Tedaj odgovori!

— Kaj pa naj odgovorim vaši milosti?

— Ali se je zdel upehan?

— Ne posebno.

— Od katere strani je prišel?

— Saj ni prišel; stal je na mestu.

— Nu, pa vseeno, od nekega je moral priti.

— O, seveda, prav gotovo, toda jaz nisem videl, odkod.

— V katero smer je potem odšel?

— Prav rad bi vam povedal toda nisem ga videl oditi.

Baron je z jeznim pogledom ošinil Thibaulta.

— Kdaj je šel srnjak tod mimo, mojster bebec?

— Ni še dolgo tega, gospod.

— Kako dolgo?

Thibault je pomolčal, kakor bi si prizadeval osvežiti spomin, nato pa je odvrnil:

— Mislim, da je bilo predvečernjim.

Ko je to rekel, ni mogel zadržati porednega nasmeška. Ta nasmešek pa ni odšel neopažen baronu, ki je zasadi ostroge konju v boke, podri Thibaulta ter dvignil svoj bič.

Thibault pa je bil uren in z enim samim akomom je bil pod postreškom lope, kamor mu baron ni mogel slediti a konjem, zato je bil tam tudi trenutno varen pred njim.

— Ti se samo norčuješ in lažeš! — je zavpil baron, — zakaj Marcasino, moj najboljši pes, je zavešil jedva dvajset korakov od tu, in če je tekel srnjak tam, kjer je zdaj Marcasino, tedaj je nemogoče, da bi ga ti ne bil videl.

— Oprostite mi, moj gospod, toda glasom zatrdila našega dobrega duhovnega gospoda, ni nihče nemotljiv razen papeža, in tako se je nemara tudi gospod pes zmotil.

— Marcasino se nikoli ne moti, čuješ, malopridnež! In to ti lahko dokazem, ker vidim od tukaj sledove, kjer je srnjak razkopaval tla.

— Kljub temu, gospod, vam zagotavljam, prisegam vam, da je dejal Thibault, ko je videl, da je prišel baron mršiti obri in da utegne postati zanj nevarno.

— Molči in pojdi sem, malopridnež! — je zaklical baron.

Thibault je nekoliko okleval, toda baronov pogled je postal čimdalje bolj grozeč, in da ga ne bi še bolj razjezil a tem, če bi se upiral njegovemu ukazu, je mislil, da je bolje, da uboga, zlasti, ker se je tolažil z upanjem, da želi morda baron od njega kakke usluge.

Stopil je torej izpod podstreška, toda komaj je bil na prostem, se je zagnal jezdec a konjem proti njemu in v naslednjem hipu je udaril baron Thibaulta z vso močjo po glavi z ročajem biča. Thibault, ki se mu je kar stemnil pred očmi valed udarca, je klenil, nato pa se nagnil naprej in padel bi bil na obraz, da ni tedaj baron naglo potegnil svoje noge iz stremena ter ga brnil v pral, tako da ga ni samo spet vzravnil, temveč ga vrgel vznak, da se je zvalil k vratim koč.

— Tako, — je dejal baron, — to imaš za svojo laž in norčevanje! — In nato, ne da bi se še dalje menil za nesrečnega čevljarja, ki ga je pustil ležečega na hrbtu, je odjezdil a psi, ki so medtem stekali za zopet najdenim sledom.

Thibault je s težavo vstal ter se pretilpal od glave do nog, da vidi, če ima še cele vse kosti.

— Tak tako, moj ljubi gospod baron, — je mrmral, — tako torej postopaš z ljudmi, in to si dovoljuješ samo zato, ker si se oženil s princevo bastardsko hčerjo! Ampak povem ti, moj dragi prijatelj, da se motiš, če misliš, da boš ti tisti, ki bo jedel srnjaka, katerega danes loviš! S tem srnjakom se bo mastil ta-le malopridnež, ta potepuh, kakor ga ti imenuješ, Thibault! Da, jaz ga bom jedel in prisegam na to! — je zaklical Thibault, ki se je čedalje bolj razvnel.

Ker Thibault ni bil mož, ki bi samo obljubljal, pa ne izpolnil, zato je stopil v hišo ter se takoj zopet pojavil s kopjem, prilaščoval je še hip lajanju pasov, nato pa odšel ter izginil v gošči.

Srnjak je šel — kakor je sklepal Thibault — proti mostu, ki je držal preko Quroq, med Norojem in Trosne. V času, o katerem govorimo, je vodil preko rečice ozek most, ali bolje brv, ki je bila podprta z dvema brunoma. Ker je bila ta brv dokaj visoko nad deročo vodo, zato je Thibault kalkuliral, da žival ne bo šla preko, kadar dospe do mostu; skril se je torej za skalo tik brvi in čakal.

Ni čakal dolgo, ko je opazil krasno srnjakovo glavo; žival je bila oddaljena kakih deset korakov od skale, za katero je bil skrit Thibault. Ta je previdno dvignil kopje, pomeril ter ga zagnal proti srnjaku.

Toda srnjak je moral že slutiti nevarnost, kajti z enim samim skokom je bil na sredi mostu, z drugim skokom je bil že na onem bregu, tretji skok pa ga je že odnesel izpred oči.

Kopje je zletelo tik ob srnjaku ter se zarilo v travo, kakih petnajst korakov od mesta, kjer je stal Thibault, ki ni še nikdar naredil tako slabega lučaja. Jezen sam nase, je skočil naprej, pobral kopje ter odšel preko mostu na nadaljnje zasledovanje prokletega srnjaka.

Thibault je poznal prav tako natančno gozd kakor žival, katero je preganjal, zato je kmalu prestregel srnjaku pot ter se zopet skril v zasedi za grm, ne daleč od ozke steze.

To pot je šel srnjak tako tesno mimo njega, da je Thibault premišljeval, da-li ne bi bilo bolje, če bi udaril srnjaka z ročajem po glavi, kakor da bi vrgel kopje vanj; toda žival je bila hitrejša kakor njegovo premišljevanje, zakaj v naslednjem trenutku je bila že dvajset korakov oddaljena in Thibaultovo kopje jo je spet zgrešilo.

Pasje lajanje je prihajalo bliže in bliže; še nekaj minut, pa mu bo nemogoče izvršiti namere ter se polastiti srnjaka.

(Konec prihodnjaj.)